

šoli in že preveč poznata ustroj in razmere istega zavoda. Zaradi učnih načrtov se je po cele tedne in mesece hospitalno, konferiralo in nazadnje — diktiralo. To je najboljšje. Saj je učiteljstvo imelo preje besedo. Nazadnje ni potreba. Saj gre za nekaj stalnega v zelo nestalni in menjajoči se dobi. — Ako imaš kako človeško potrebo, katere ne moreš odložiti, sporoči voditelju. Toliko časa moraš imeti v vsakem slučaju, da ga obvestiš in te gre on za hip nadomestovat. Zakaj, drugače je lahko osebno pozvan od merodajne strani, da je tudi takrat on odgovoren za mir in red tudi v tvojem razredu...

Lahko bi našli še marsikaj „razveseljivega“. Pa pustimo to. Ni bil naš namen delati komu krivico in vlačiti v javnost, kar bi bilo boljše prikriti. Opozoriti pa smo hoteli le na nekatera dejstva, ki so značilna za sedanje čase in razmere. Tem bi se lahko opomoglo, ako bi bilo na merodajnih mestih več umevanja za šolo in učiteljstvo. In to bi bilo, bogme, obema v korist.

O mariborskem učiteljstvu se malo piše, a več govori. Vsaj odmevi raznih glasov prihajajo tudi do valov Drave. Nekaterim smo preradikalni, drugi imenujejo nas socialiste, tretji pa boljševiske komuniste in kolikor je še časa primernih izrazov in struj. In mi? Mi imamo prijetno zavest, da smo v prvi vrsti in pred vsem stanovsko zavedno učiteljstvo, ki je pripravljeno žrtvovati vse v dobrobit šole in svojega stanu. Imamo v miniaturi izvedeno že unijo. Saj imamo vrlo stanovsko organizacijo, katera družijo vse učiteljstvo brez razlike političnega prepričanja. In ta gre in pojde svojo pot v prid šole in učiteljstva brez ozira na levo in desno, dokler ne doseže svojega jasnega cilja. —

Samostojna kmetijska stranka in učiteljstvo.

Dovolite g. urednik mali odgovor tudi meni v U. T. na „Kmetijski list“ v 19. številki od 6. maja. Dosedaj smo slišali že dva odgovora o tem članku. Moje nadaljevanje ne bo menda škodovalo, ker bo nekoliko različno. Kot naročnik tega lista opazujem z bistrim očesom pisavo Samostojnih. Ugaja mi zelo, da natančno loči vero od zlorabe vere. Dovolj imamo britkih izkušenj o tem. Jaz sem bil vedno odkrit katoličan. Verska načela so moj kažipot v življenju in krščanska morala pri odgoji v šoli. To toplo priporočam tudi vsemu učiteljstvu. Kljub temu sem trpel preganjanje, zaničevanje in obrekovanje kot malokateri izmed učiteljstva od ljudi, ki so bili na glasu kot pravi krščanski možje Šušteršičevega kalibra. A njih dela so vražja, ne pa krščanska. Zloraba vere je kuga, ki razsaja še sedaj med našim narodom. Tudi med učiteljstvom se je pojavila ta kuga. Vsaka kužna bolezen je nevarna, ogibati se je moramo, rajši tega o spravi med pseudo krščanskimi učitelji in med nami ne more biti govora.

Ako se bodo „Samostojni kmetje“ na pravi verski podlagi bojevali vztrajno proti klerikalni kugi za blagor kmečkega stanu, bo njihova zmaga zanesljiva in simpatije učiteljstva bodo z njimi. Mi učitelji pa kot narodni odgojitelji moramo biti vsled dobljenih izkušenj nad političnimi strankami. Za nas je najbolje, da se ne eksponiramo v političnih borbah. Naše delo mora biti na polju prosvete za občni blagor našega naroda. Kdor bo nas podpiral pri tem plemenitem in težkem delu, bo podpiral samega sebe, svojo politično stranko in srečno bodočnost celega našega naroda. — Vsak od nas mora biti v političnih zadevah popolnoma neodvisen in prost. Pri volitvah naj odda svoj listek v volilno urno po svojem prepričanju — in s tem je njegovo politično delo izvršeno. Ako pridejo kdaj Samostojni do politične veljave, naj pokažejo z dejanji, da so za nas in z nami; potem bo prišel omenjeni članek do zaželenih veljav!

Politični veteran.

Fabinčeva fotografija.

„Grdo napada Fabinč v „Jeseniški Straži“ kar po vrsti može, ki niso volili njegove olikane garde. Zastramuje nadzornika gradbenega vodstva g. Opitza, ker ne zatajuje svojega verskega prepričanja in se ne sramuje odkriti se pred znamenjem sv. križa.“ „Slovenec“ iz leta 1906, št. 74.

Fabinc je bil duševni oče in urednik „Jeseniške Straže“. Danes je Fabinc urednik „Slovenskega učitelja“ in izrablja Slomškovo zvezo za hujkanje in uprizorjanje zdražbe med slovenskim učiteljstvom, ki bi hoteli napraviti slogov v naših stanovskih vrstah. Fabinc izrablja krščansko misel sedaj v svoje popolnoma osebne namene, ker bi rad postal okrajni šolski nadzornik za Ljubljano in hkrati

nadzornik nad vsemi meščanskimi šolami na bivšem Kranjskem, pozneje pa višji šolski nadzornik. V zadnji seji višjega šolskega sveta je predsednik Slomškove zveze podal tak predlog.

Divide et impera! Zaradi ene same osebe naj se učiteljstvo še nadalje kolje med seboj, ker dotična oseba — t. j. Fabinc! — rabi še Slomškovo zvezo za dosego svojih osebnih ambicij in namenov; zato se niti v strogo stanovskih vprašanjih naj ne bi združilo slovensko učiteljstvo brez njegovega dovoljenja.

Kdo pa je Fabinc?

Fabinc je eden onih ljudi, ki so največ škodovali učiteljskemu stanu na ugledu, ker so se na surov način norčevali iz verskega čustvovanja in duhovskega stanu; eden od onih ljudi, ki ne pozna tolerance in lojalnosti. Mi se nismo nikdar surovo izražali o verskih stvarih in duhovskem stanu, kakor se je to Fabinc in še nekaj ljudi njegove okolice. Tedaj so izrabljali učiteljsko ime v svojo radikalno nebrzdanost, zapravili so učiteljskemu stanu ugled in kradli čast, danes so pa šli v nasprotni tabor in hočejo s svojimi grehi oblatiti nas!

Značaj, kot je Fabinc, hoče postati šolski nadzornik; značaj, kot je Fabinc, izrablja sedaj krščansko učiteljsko organizacijo, Slomškovo zvezo, da bi zasejal še več razdora med učiteljske vrste in ga ne pustil — pod pretežno katoliške ideje, ki jo zagovarja on — združiti se in zediniti niti v stanovskih vprašanjih. Zaradi ene osebe, ki ne more mirovati, naj bi vladal medsebojni boj po časopisu naprej in naj bi bila v naši stanovski organizaciji še vedno dva tabora!

Fabinc je očital, da je „Učiteljski Tovarš“ najostudnejši in najnesramnejši list, ki izhaja v Sloveniji.

Poglejmo si list, ki ga je urejal Fabinc in primerjajmo potem „Učit. Tov.“, če je kedaj tako pisal, kakor Fabinc.

Fabinčeve notice se glase:

1. „Še ne poznan sovražnik fotografiranih slik. Fotograf g. F. Pavlin je pred kratkim naslikal g. Frana Fabinca v družbi gg. Iv. Pr. Lampreta, E. Chama, L. Hummerja, J. Bricelja in F. Valjavca. G. Cham kaže na sliko s prstom „Sl. N.“ tako, da se lahko bere ime tega lista. G. Pavlin je to sliko razstavil v svoji izložihi na Hrovatovi hiši, kjer ima urar Ambrožič svojo delavnico. Ta slika je dala župniku Zabukovcu povod, da je v seji kr. š. sveta pisмено vprašal kr. š. nadzornika, g. nadpoštarja Schreya, če dovoljuje šolska oblast, da se pusti učitelj Fabinc slikati med priznano brezversko družbo in na kateri se bere ime „Slovenski Narod“, ker je to v pohujšanje jeseniške mladine, ki hodi mimo v šolo in si sliko ogleduje. — Kako naj označimo to župnikovo početje!? Bog daj n. p. pamet!“

G. Fabinc gotovo ve, kdo je napisal to notico.

„Jeseniška Straža, 1. 1905, št. 24.

2. Odgovor jeseniškemu župniku, g. Janezu Zabukovcu na njegovo pismono interpelacijo v seji kr. š. sveta dne 9. maja 1905: Fotograf g. Pavlin je izpostavil nad delavnico urarja g. Ambrožiča sliko, na kateri se nahaja med priznano brezversko družbo tudi moja malenkost, kakor ste se blagovolili izraziti. Po Vašem mnenju dajem s tem jeseniški mladini javno pohujšanje in to zlasti s tem, ker drži na sliko g. cand. jur. Cham v roki „Slovenski Narod“. Vem, da ste hoteli s svojo infamno lemenatarsko denunciacijo šikanirati mene in g. nadpoštarja A. Schreya, in ker se imenovani gospod ne čuti kompetentnega odločevati v tej zadevi, Vam odgovarjam sledeče:

1. Slika je bila izpostavljena brez moje vednosti in sem o njej zvedel šele od Vas, ki vse najprej ovohate.

2. Zaukazal pa sem sedaj g. Pavlinu izrecno, naj bo slika izpostavljena, da si ne boste morda domišljevali, da se kdo Vaše neznatne osebe boji. Čuditi se moram le, da se sploh predrznete brigati za take popolnoma privatne zadeve, ko imate dovolj smeti pred lastnim pragom, ker Vaš najbližji krvni sorodnik s svojim pohujšljivim življenjem propagira razširjenje alkoholizma, ki je pri nas že itak dovolj razširjen.

3. Kadar zvem, da Vas je kaka c. kr. oblast imenovala cenzorjem javne morale na Jesenicah, takrat se bom tudi udal Vaši inkvizitorski zahtevi. Doflej pa se lahko brigate za življenje svoje kuharice in svojih kaplanov.

S primernim spoštovanjem

Franc Fabinc,

Jesenice, 12. maja 1905.

3. Zanimivo porotno obravnavo nam preškrbi v kratkem jeseniški župnik Janez Zabukovec. Znano je na kako nesramen način je napadel g. Fabinca radi neke fotografije... Sedaj je pisal g. Fabinču pismo, v katerem pravi: „Tožil Vas bom če ne objavite v J. S. priložene izjave.“

— Zabukovec je prišel s tako nesramno izjavo na dan, da bi mu jo še njegov mežnar vrgel v obraz. Temu predrzemu človeku ne kaže torej drugače, da išče zadoščenja pred poroto.“ —

Jeseniška Straža 1. 1905, št. 25.

4. To gotovo ni pohujšljivo. Pri nas na Jesenicah se kmalu najde kaka stvar, ki daje javno pohujšanje, ki demoralizira mladino. Šolska deca je sedaj, odkar je videla ono fotografijo, tako sprijena, da jo ima Lucifer že vso na verigi. Razume se seveda, da pri nas pohujšujejo samo pristaši narodne stranke, da na naši farški podrepaniki kaj tacega niso zmožni. Kdo se bo morda nad tem zgražal, če član Marijine družbe, vpisan bogsigavedi v nekoliko katoliških društev, in povrh še tretjerednik itd. meri pri belem dnevu ceste z Jesenic na Savo.“ — Uredniku „Slov. Učitelja“ je gotovo znano, kdo je to pisal.

Jeseniška Straža 1. 1905, št. 30.

5. „Zopet lažejo. Zabukovec piše v sobotnih „Jeseniških novicah“ v „Slovenču“, da je nekdo pobiral podpise za neko zaupnico učitelju g. Fabinču. To je navadna farška laž. Vedno pošiljajo razne obrekovalne dopise na okr. glavarstvo, misleč, da ga bo takim kalinom a la Zabukovec na ljubo deželni šolski svet predstavil.“ — Kaj pravite, g. Fabinc, kdo je to pisal?

Jeseniška Straža 1. 1905, št. 51.

Zaradi ene osebe — t. j. Fabinca — in njegovih osebnih ambicij naj se razširi razkol med učiteljstvom še na biveše Štajersko in pozneje na Koroško. Fabinc ni oseba in njegov značaj ne porok za krščansko misel, ki jo on izrablja v svoje namere.

Fabinc se je med učiteljstvo samo — prepjal!

Malo odgovora.

Z ozirom na razpravo v U. T. z dne 3. junija t. l. „Hribovska šola“, nekaj odgovora v pojasnilo. Že naslov temu članku ni bil povsem na mestu, ker imamo precej tacihi šol oziroma oddelkov tudi v „ravni“. — Zovemo jih v krškem okraju „Oddelki za oddaljene“ čez 4 km.

Na naši 4razrednici sedaj 5 razr. obstoji tak oddelki že od leta 1898. in se kaj dobro obnese, tako glede učnih uspehov kakor šol. obiska.

Imamo tudi v vseh detajlih vestno izdelan podrobni učni načrt in istotaki poseben urnik, ki se naslanja na urnik za enorazrednice z minimalnim učnim smotrom. Ako hoče tovariš L. P. tak minimalni učni načrt za oddaljene, naj se obrne na šolsko vodstvo na Višnjo goro na Dolenjskem, kjer ga ima tamkajšnji voditelj shranjenega že 5 let.

Poučevanje v tem oddelku je v resnici zelo naporno in zahteva vztrajno in izkušeno učno moč. — Na naši šoli je nepretrgoma poučeval dolgo vrsto let izkušen praktičen šolnik in je vsled svoje vestnosti in preudarnosti dosegel kaj lepe učne in vzgojne uspehe pri svojih oddaljenih. — Po odhodu tega tovariša je vodstvo poverilo izkušeni učiteljici oddaljeni oddelki, ki glede uspehov čisto nič ne zaostaja za oddaljenimi tovarišim.

Popolnoma se strinjam s pisčevimi nazori, da bodi učitelj oddaljenega oddelka posebno nagrajen, ker ima štirikrat več dela, ko tovariš, ki poučuje svoj vsakdanji razred. Posebno ob neugodnem zimskem vremenu ima veliko truda, da doseže količjak normalen obisk in mora pri tem zelo previdno nastopati, da otrokom ne vzame veselja do šole. Na šoli v krškem okraju obiskujejo oddaljenici po 3krat v tednu v posebnem oddelku šolo. Nižja skupina po 9 ur, višja skupina po 12 ur na teden in sicer a) od 9. do 12. dop. — b) od 8.—12. dop. Poučujejo se vsi predmeti tudi risanje in ženska ročna dela. — V zimskih mesecih se pričinja pouk 1 uro kasneje. V resnici so pa taki oddelki za oddaljene v potuho staršem, še bolj pa šoli nasprotnim krajinim šolskim svetom. Staršem za to, ker jim ni potreba svojih otrok vsak dan v šolo pošiljati, kraj. šolskim svetom ozir. občinam, ker se s tem na lep način izognejo ustanovitvi potrebnih novih šol. Ker pa zaradi grozne draginje ni misliti v doglednem času na zidavo novih šolskih poslopij, tedaj je vendar bolje, da taki oddaljeni otroci vsaj po 3krat na teden obiskujejo šolo, kakor pa da ostanejo brez pouka.

Vsekako bo pa morala naša mlada država poskrbeti za zakon, ki bi naravnost onemogočil ustanovitve tacihi oddaljenih oddelkov tam, kjer so sicer vsi pogoji podani, da bi se lahko ustanovila rešna šola, kakor n. pr. pri nas, kjer že 30 let ustanavljamo okoliške šole. Kljub vztrajnemu delu okr. š. nadzornika in šolskega vodstva, še nismo prišli dalje, ko do obskurne enorazrednice, ki je nastajena nad živinskim hlevom pod slamnato streho! Proslulemu kranj. dež. odboru

so bile mizerne šolske razmere predobro znane, a ni mignil z mazincem, da bi jih odpravil, ker to ni bilo po volji gotovinu „gospodom.“

To so tisti „križi“ po tovarišu L. P. ki ubijajo naše šolstvo in teh križev se tudi v Jugoslaviji ne bomo še kmalu „odkrižali.“ Karel Frost.

Čitanke za meščanske šole.

Ker bodo meščanske šole v zadregi, katere čitanke bi vzeli v roke prihodnje šolske leto, zato se mi zdi potrebno objaviti, da sem že februarja t. l. predložil II. del „Čitanke za meščanske šole“ na pristojno mesto v odobrenje. Upati menda smemo, da izide knjiga še pravočasno.

Ob tej priliki se obračam do tovarišev I. strok. skupine s prošnjo, naj bi glede III. dela „Čitanke“, ki jo predelam v letošnjih počitnicah, objavili svoje misli posebno o nastopnih vprašanjih:

Ali naj ostanejo berila v III. delu „Čitanke“ razvrščena po svoji leposlovni vsebini, kakor je bilo dozdaj, ali pa se naj razvrste sestavki po pisateljih, nekako v obliki slovenske čitanke?

Ker za nekaj let še ni pričakovati, da bi povsod na mešč. šolah poučeval srbohrvaščino usposobljen učitelj, ki bo, seveda, uporabljal srbohrvaške knjige; zato bi menda kazalo, da se sprejme v „Čitarko“ nekaj srbohrvaških beril. Ali se oziramo tudi na cirilico in v slovenski zgodovini na najimnitnejše hrvaške in srbske pisatelje?

J. Brinar — Celje.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Radovljiško učiteljsko društvo zboruje dne 17. t. m. (četrtek) ob 10. uri dopoldne v Lescah. Obred naj se pravočasno naroči pri šol. vodstvu v Lescah. — Tajnik.

+ Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico je zborovalo 27. maja. Predsednik je pozdravil številno navzočo člane ter je podelil besedo predavatelju tovarišu Silihu, ki nam je razložil v zanimivem, eno uro trajajočem govoru, kaj bodi „Cilj učiteljske izobrazbe“. V uvodu je slikal razvoj učiteljskega stanu od 17. stol. naprej. Omenil je vztrajno delovanje raznih pedagogov in filozofov za večjo in širšo učiteljsko izobrazbo ter nam je pokazal razvoj in delovanje pedagoških akademij v Belgiji, Švici in Ameriki. Pozival je jugoslovansko učiteljstvo, ki ne sme biti zadnje v Evropi, naj zastavi vse sile, da se razširi učiteljska izobrazba, katere končni cilj bodi pedagoška visoka šola. H koncu je podal 3 resolucije, ki so jih navzoči enoglasno sprejeli. Predavatelj je obljubil, priobčiti svoje predavanje z resolucijami vred v „Učiteljskem Tovaršu“.

Radi zvišane članarine se je obrnil predsednik na strokovno tajništvo v vprašanju, je li upravni odbor sam upravičen zvišati članarino, ali pa mora to storiti delegacijski zbor. Ker še do danes ni odgovora, se sklene: Blagajnik naj pobere zaostalo članarino 30 K za pol leta nazaj. Blagajnik ima naročilo, da to vsoto plača Zavezi.

Glede osnovanja podružnice Slomškove zveze dne 22. maja poročal predsednik, da so se ga udeležili skoraj vsi odborniki. Predsednik in gđ. Stupca sta popisala navzočim razmere na Štajerskem ter precizirala naše stališče, opiraje se pri tem na resolucije, ki jih je sprejelo naše društvo na zadnjem zborovanju, a jih „Učit. Tov.“ ni hotel priobčiti. Naknadno prosi predsednik zborovalce, naj odobre odborovo postopanje ter apelira na člane, naj se ne dajo zavesti na druga pota vsaj v teh težkih časih ne, temveč vsak poedini naj zastavi vse svoje moči za popolno osamosvojitve naše stanovske organizacije.

Delegatov za celjsko zborovanje so bili izvoljeni: tovarišica Stupca, tovariš Tomažič in Grčar. Namestnikom tovarišica Levstikova, ter tovariša Silih in Škof. Predlog tovarišice Stupce, da žrtvuje vsak član pri prihodnjem zborovanju 20 K za delegata v Beograd, je bil enoglasno sprejet.

Z ozirom na dopis v 15. štev. „Učit. Tov.“ iz društva „Slov. učitelj“ iz Ljubljane, sklene Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico sledeči resoluciji:

1. Učiteljsko društvo obsoja vsako zapostavljanje učiteljev ter jih smatra kot istovestne s moškimi tovariši ne le kot člane društva, temveč tudi z ozirom na njih namestitve na vodilnih mestih in prejemanje dohodkov.

2. Učiteljice, člani učiteljskega društva za Maribor in bližnjo okolico hočejo složno delovati s svojimi tovariši in odklanjajo vsako cepljenje v posebno društvo učiteljic, dokler stoje njih tovariši na tem stališču kot sedaj.

Dalje se sklenejo sledeča vprašanja na višji šolski svet: 1. Ali je postavna, da mestni šolski svet samostojno odreja menjanje razrednih učiteljev iz tega ali onega razloga tekom šolskega leta; 2. ali je zahteva nadzornika oz. mestnega šol. sveta po zapiskih voditeljev o hospitacijah upravičena in postavna.

Z ozirom na brezdelnost mestnega šolskega sveta glede mestne učiteljske knjižnice, predlaga tovarišica Levstikova, naj prevzame učiteljsko društvo knjižnico v svojo upravo ter naj začne takoj z izposojevanjem knjig. Predsednik obljubi, da bo stori odbor potrebne korake. Po več kot dveurnem zborovanju zaključil predsednik isto.

+ Učiteljsko društvo za gornjegrajski okraj zboruje v nedeljo dne 13. junija ob 2. uri popoldne na Rečici po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisk. 2. Dodeli in društvene zadeve. 3. Razgovor o naši udeležbi pri učiteljskem kongresu v Beogradu. 4. Volitev odposlanca za zborovanje Zaveze v Celju. 5. Primerno predavanje. 6. Slučajnosti. — Odbor.

+ Učiteljsko društvo za kozjanski okraj zboruje v četrtek, dne 17. junija t. l. ob 10. uri v Podčetrku. Na dnevnem redu: 1. Dopisi. 2. Učne silke iz prirodopisa po biološki metodi. Podava tovariš St. Firm. 3. Določitev zastopnika za učiteljski kongres v Beogradu. 4. Volitev delegatov za delegacijsko zborovanje Zaveze. 5. Plače-